

1. Актуальні проблеми економіки й соціології праці

Великочий В.С.

ФЕСТИВАЛІ ЯК ПІДВИД Й ОДИН З ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Івано-Франківська область – один з тих регіонів України, який визначив для себе пріоритетом розвиток туризму. При чому сьогодні, і на цьому слід наголосити особливо, туризм потрактовується владою на місцевому рівні як галузь господарювання, а не сфера діяльності. Під останньою, як правило, розуміють ряд заходів, можливо і системного характеру, які виконуються однак самодіяльним чином, за рахунок ініціативи самих виконавців.

Зазначимо, що всі вони, більшою чи меншою мірою лягли в основу Стратегії розвитку туризму в Івано-Франківській області до 2015 року та Регіональної цільової програми розвитку туризму в Івано-Франківській області [1], які успішно здійснюються.

Важливою складовою процесу розвитку туризму в краї, без сумніву, є й критерій збереженості та використання з туристичною, тобто пізнавальною, емоційно-чуттєвою метою об'єктів культурно-історичної спадщини, що складає основу так званого культурного чи культурно-пізнавального туризму.

У наукових колах, серед фахівців у галузі туризму досі не має єдиного підходу до визначення культурного туризму. Так, Закон України “Про туризм” дифініціює його як “культурно-пізнавальний”, надаючи статусу окремого виду туризму залежно від категорій осіб, які здійснюють туристичні подорожі (поїздки, відвідування), їх цілей, об'єктів, що використовуються або відвідуються, чи інших ознак” [2].

В Європі сьогодні більш поширеним є поняття “культурного туризму” під яким мають на увазі “активність осіб як в місцях їх туристичного перебування, так і постійного проживання, яка дозволяє пізнавати й отримувати новий досвід з життя інших людей, віддзеркалюючи їх суспільні звичаї, релігійні традиції, інтелектуальну думку, спадок, культурні прагнення і ті, що мають на меті задоволення людських потреб, а також очікувань в сфері культури” [3, с.9]. Під ним також розуміють “пересування осіб з їх постійного місця мешкання до місць культурних розваг з метою здобуття нової інформації і досвіду, а також задоволення власних потреб” [3, с.10].

Таким чином, за своєю суттю і змістом культурний туризм – це один з видів туризму, який покликаний задовольнити потреби людини в здобутті нової інформації щодо історико-культурного спадку обраного регіону подорожувань, в набутті нового досвіду в спілкуванні з місцевими жителями і пізнанні їх побуту, звичаїв, традицій, обрядів, мистецьких, літературних, архітектурних та інших надбань.

Безумовне лідерство серед підвидів культурного туризму на Івано-Франківщині займають фестивалі. Найбільш відомими з них - Гуцульський, іс-

торія якого налічує вже більше десятка років, Бойківський та Покутські фестивалі, які стали традиційними, Опільський фестиваль, який щойно заявив про себе, але обіцяє бути масштабним і значимим. До цієї ж когорти віднесемо і тематичні фестивалі: “Різдво в Карпатах”, “Бойківська ватра”, “Родослав”, “Карпатський вернісаж”, “Фестиваль ковалів”, етнофестиваль народної музики “Шешори” тощо. Всі вони, як правило, організовуються активними місцевими громадами за підтримки органів державної влади та місцевого самоуправління.

Не дивлячись на значні позитивні моменти, що безумовно мають місце при проведенні заходів подібного типу, все ж виокремимо вузькі місця і прогалини як організаційного, так і аналітичного характеру.

Так, послуговуючись лише загальним враженням від подій складно чітко й об’єктивно проаналізувати ефект від проведення дійства. А даних, отриманих в результаті здійснення економічного аналізу бодай по одному з таких заходів на сьогодні просто немає. Причина такого стану справ очевидна – жоден з організаторів дійств не ставив собі за мету здійснити такий аналіз, визначити позитивні моменти й прорахунки в організації, маркетинговій кампанії, фінансовому забезпеченні тощо. Тобто, жоден з організаторів фестивалів не мав на меті поставити їх провадження на професійну основу. Тут слід було б використати досвід і напрацьовані методики організаторів з країн європейського чи американського континенту, які, беручись за справу, системно підходять до її вирішення за принципом “наступний щорічний фестиваль розпочинається одразу по закінченні сьогоднішнього”. Як приклад можемо навести відомий півний фестиваль “Октоберфест” (Федеративна Республіка Німеччина), чи “Крокед роуд” (“Покручена дорога” – музичний фестиваль музики в стилі кантрі на території гір Апалач в Сполучених Штатах Америки).

Наголошуючи на цьому, маємо на увазі насамперед наступне. Тривалість існування, “живучість” будь-якого культурно-масового заходу залежить від того, наскільки він є самодостатнім. Адже залежність від прихильності влади, відсутність достатньої мотивації і віддачі для спонсорів, як уже неодноразово відбувалося, ставало на перешкоді не лише його розвитку, а й функціонуванню.

По-друге, на нашу думку, нагальною є потреба укрупнення за різними ознаками, вибудовування в певній часовій послідовності мережі чи кількох мереж культурно-масових заходів фестивального характеру. Це дозволить як оптимізувати сам процес їх проведення, так і залучити значно більшу кількість туристів, які, до прикладу, матимуть змогу побачити в короткий термін (впродовж 1,5-2 тижнів) не лише родзинки гуцульської, а й покутської, бойківської, опільської, лемківської культурно-історичної спадщини, тобто зможуть скласти для себе більш повну картину етнічної мозаїки Прикарпаття.

Водночас такий підхід мав би сприяти і тому, щоб місцеві громади, маючи на меті реалізувати свою активність в плані організації заходів культурно-мистецького характеру, робили це послідовно й ефективно, здобували досвід поступово й ґрунтовно. Адже не лише ризиковано, а й доволі авантюрно виглядають спроби одразу організувати фестиваль з претензіями на статус міжнародного у віддаленому селі, в якому проживає до 300 мешканців, цілковито

розраховуючи на матеріальну, фінансову допомогу й авторитет органів державної влади.

По-третє. Серед заходів подієвого характеру, які входять до культурного туризму на Прикарпатті важко на сьогодні виокремити відомі й значимі інші, окрім згаданих фестивалів. Приємним винятком може слугувати, хіба що щорічна мистецька акція “Карпатський (Яремчанський) потяг”, яка ставить собі за мету досягти конкретних культурно-пізнавальних і екологічних результатів [4]. Важливою складовою розвитку фестивального руху на Прикарпатті, на нашу думку, є залучення до використання під час заходів масового характеру об’єктів культурно-історичної спадщини з атрактивною метою. Створення і проведення на базі них різних за масштабністю заходів сприятиме як популяризації самих пам’яток, так і підтриманню їх в належному стані. При цьому слід зважати і на той факт, що в цьому плані існують вагомі проблеми загальнодержавного значення, зокрема на законодавчому рівні, подолати які самотужки жодну з регіонів окремо не під силу. Першим кроком в цьому напрямі слід вважати прийняття регіональної програми збереження пам’яток історії, архітектури і культури, термін дії якої розрахований до 2015 року. Відповідно до запланованих показників, обласна влада має на меті залучити понад 2,3 млн.грн. для сприяння збереженню і використанню з атрактивною метою пам’яток історії, архітектури й культури краю [5].

Важливо, на нашу думку, наголосити на участі громад, громадських організацій у розвитку культурного туризму в Івано-Франківській області. Яскравим прикладом в цьому плані є надзвичайно важливий проект “Музейне коло Прикарпаття” [6], метою якого стало усунення браку інформації про наявні в музеях експозиції, виставки та культурно-мистецькі заходи, які проводяться в регіоні, особливо наповнення програми перебування туристів так званим „інтелектуальним продуктом”. Впродовж одинадцяти місяців ініціаторами й виконавцями цього проекту було закумульовано значну інформацію про музеї області різного тематичного спрямування й підпорядкованості, яка на сьогодні є чи не найкращою. Вона, соєю чергою, є важливим підґрунтям для організації різноманітних форм проведення дозвілля, в тому числі й під час самих фестивалів. Таким чином, розвиток фестивального руху в Івано-Франківській області, як одній з провідних в Україні в плані використання туризму як галузі господарювання, знаходиться на стадії постійного й динамічного поступу. Перспективи його поширення й розвитку є очевидним, однак вимагають:

- системності у організації та проведенні;
- використання кращого досвіду країн європейського та північноамериканського континентів;
- стимулювання місцевою владою активності громад;
- створення можливостей для диверсифікації шляхів фінансування масових заходів;
- наукового обґрунтування організації та супроводу самих фестивалів з метою підвищення їх конкурентноздатності на загальнонаціональному ринку туристичного продукту; розширення форм культурно-масових заходів, як складо-

вої культурного туризму в краї для залучення більш широкого кола внутрішніх і зовнішніх туристів. При належному підході органів державної влади, місцевого самоврядування до вирішення окреслених проблем, постійній участі місцевих громад у цьому процесі, вважаємо, Івано-Франківщина здатна стати лідером в Україні не лише за кількістю туристів, які відвідують наш край, але й за якістю туристичних послуг.

Література

1. Регіональна цільова програма розвитку туризму в Івано-Франківській області на 2011-2015 роки, схвалена розпорядженням Івано-Франківської обласної державної адміністрації від 07.02.2011 р.№49, затвердженої рішенням івано-Франківської обласної ради від 24.03.2011 р.№74-4/2011[Електронний ресурс: Режим доступу: [http://www if.gov.ua/modelus](http://www.if.gov.ua/modelus).
2. Закон України “Про туризм” // Відомості Верховної Ради України.-1995.-№31.-ст.21[Електронний ресурс: Режим доступу:<http://wwwzakon.rada.gov.ua/cgi-bin>.
3. Jedrysiak T. Turystyka kulturowa/T.Jedrysiak. – Warszawa: Polske Wydawnictwo Ekonomiczne, 2008.- 150 s.
4. Карпатський потяг – дія відчайдухів[Електронний ресурс: Режим доступу: <http://nashemisto.if.ua/content/view/1744/>.
5. Регіональна цільова програма з реставрації пам'яток містобудування та архітектури місцевого значення Івано-Франківської області [Електронний ресурс: Режим доступу: <http://www.careers.com.ua/fileadmin>.
6. Музейне коло Прикарпаття[Електронний ресурс: Режим доступу: <http://www.museum.if.ua/project.html>.

Давидюк И.В.

ОБУСЛОВЛЕННОСТЬ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПЛАНИРОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПРЕДПРИЯТИЯ ВЫБОРОМ СТРАТЕГИИ ЕГО РАЗВИТИЯ

В системе стратегического управления понятие «стратегия» определяется как набор правил для принятия решений, которыми организация руководствуется в своей деятельности [2]. Эти правила используются в следующих случаях:

- для оценки результатов деятельности организации в настоящем и будущем;
- для установления взаимоотношений организации с внешней средой ;
- для установления отношений внутри организации;
- для ведения текущей деятельности.

Если цели определяют то, к чему стремится организация, то стратегия определяет то, каким способом и с помощью каких действий и средств она может достичь их [1]. Следовательно, стратегия, определяя направления развития, всегда оставляет свободу выбора в соответствии с изменяющейся ситуацией.

В настоящее время можно говорить о том, что стратегия – это системный